

Motion till riksdagen 2010/11:Kr243

av Ewa Thalén Finné m.fl. (M)

Fornlämningen Uppåkra

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Lunds universitets engagemang i Uppåkra i Staffanstorps kommun.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fornlämningen i Uppåkra i Staffanstorps kommun.

Motivering

Uppåkra är Sveriges största förhistoriska boplats på cirka 40 hektar med metertjocka kulturlager och dateras huvudsakligen till järnåldern (500 f.Kr.–1050 e.Kr.) med en varaktighet på över tusen år. Fynden vid Uppåkra är av sådan vikt att ett utökat statligt engagemang krävs för att fullfölja utgrävningarna och bidra till att kunskaperna om det dåtida samhället kommer allmänheten till del. Därmed skulle svar på flera viktiga historiska frågor kunna lösas samtidigt som staten markerar Uppåkras betydelse som forminne.

Lunds universitet och dess Historiska Museum

Lunds universitets Historiska Museum ansvarar för en stor samling fynd och utställningar från utgrävningarna vid Uppåkra. Därutöver arbetar Lunds universitets arkeologiska institution aktivt med både kunskap och utgrävningar vid fyndplatserna.

Ordningen kommer sig självklart av att arbetet ska kunna ske med kontinuitet och för att kunna säkerställa att nyvunnen kunskap tas till vara. I syfte att säkerställa att Lunds universitets Historiska Museum har de resurser som krävs borde Lunds universitet få ett särskilt uppdrag för detta. Det är viktigt

Fel! Okänt namn på

att kunskaper om Skånes och Sveriges historia kommer allmänheten till del, vilket enligt aktörernas planer bör ske på flera sätt, genom Lunds universitets Historiska Museum, Lunds universitets möjlighet till utgrävningar och genom Uppåkra Arkeologiska Centrum, vilket vi återkommer om nedan.

Uppåkra: fyndplatsen och besökscentrum

Flera arkeologiska utgrävningar har förändrat vår uppfattning om historiens gång och tillfört viktiga kunskaper. Bland annat har utgrävningarna vid Birka tidigare visat på att vår bild av dåtidens samhälle inte var korrekt i flera avseenden, och tack vare statligt engagemang har kunskaperna kommit allmänheten till del.

I dagsläget finns ytterligare en stor fyndplats, betydligt större än det mera välkända Birka. Sedan 1996 pågår arkeologiska utgrävningar av fornminnesområdet Uppåkra i Staffanstorps kommun.

Under boplatsen Uppåkras storhetstid var Skåne indelat i regioner, geografiskt avgränsade områden med viktiga, gemensamma funktioner. I Uppåkra bedrevs specialiserat hantverk, både för boplatsens behov och för handel. Boplatsen ingick i ett väl förgrenat nät av handelskontakter.

I Uppåkra fanns flera kultplatser, ett hednatempel har påträffats och en hövdingahall. Fynd visar på särskilda gårdar med ett specialiserat hantverk som avlöste varandra under järnåldern. Främmande föremål visar på långväga handel. Några av de mest unika och praktfulla föremålen hör hemma i järnålderssamhällets elit.

Uppåkra har mycket sannolikt under vissa tider varit centralorten i sydvästra Skåne dit den religiösa, politiska och ekonomiska makten var koncentrerad.

Uppåkraboplatsens betydelse som central handels- och hantverksplats minskade under slutet av 900-talet, då Lund grundades som ett kungligt och kyrkligt centrum. Efterhand övertog Lund funktionen som områdets viktigaste plats.

Förutom att ge allmänheten tillgång till viktig information bidrar projektet till att svara på viktiga frågor.

- ? Hur inlemmades Sydsverige i det gryende danska riket?
- ? När uppstår regional maktsamling?
- ? Hur såg maktstrukturerna ut här, före, under och efter integrationsskedet?

Regionalt har nu Staffanstorps kommun tillsammans med Region Skåne, Svenska kyrkan, Uppåkra församling och Lunds kommun bildat stiftelsen Uppåkra Arkeologiska Center för att kunna fortsätta att arbeta med att öppna fyndplatsen för besökare, bland annat genom att skapa ett upplevelsecentrum, där fokus kommer att ligga på arkeologiska utgrävningar men självklart även på vilka fynd man gör. Stiftelsen skall därför utgöra en grund för utgrävningarnas fortsatta existens. Därtill behövs det utifrån Uppåkras unika fynd även ett starkt statligt engagemang. Eftersom projektet är av nationell betydelse är

Fel! Okänt namn på

det inte enbart en fråga för stiftelsen, kommunen och regionen, även staten, utöver engagemanget från Lunds universitet, bör inse dess betydelse.

Därför bör staten se över möjligheten att med olika medel ytterligare förstärka arbetet med de arkeologiska publika utgrävningarna, kunskaperna och fynden från Uppåkra. Detta skulle även symbolisera ett engagemang för Skånsk historia och kulturarv samt bidra till att kunskaperna om det dåtida samhället kommer allmänheten till del.

Stockholm den 26 oktober 2010

Ewa Thalén Finné (M)

Christer Akej (M)

Cristina Husmark Pehrsson (M)

Gunilla Nordgren (M)

Jonas Jacobsson (M)

Boriana Åberg (M)

Olof Lavesson (M)

Hans Wallmark (M)

Margareta Pålsson (M)

Anders Hansson (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Christine Jönsson (M)

Thomas Finnborg (M)

Patrick Reslow (M)